

Uchwała Nr XXIX/217/09
Rady Powiatu w Rybniku
z dnia 30 kwietnia 2009 roku

**w sprawie: Powiatowego Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie
na lata 2009-2016**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 3 i art. 12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 roku o samorządzie powiatowym (j.t. Dz. U. Nr 142 z 2001 r. poz. 1592 z późniejszymi zmianami) oraz art. 19 pkt 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 roku o pomocy społecznej (j.t. z 2008 r. Dz.U. Nr 115, poz. 728, z późn. zm.), na wniosek Komisji ds. Rodziny, Zdrowia, Opieki Społecznej i Wspierania Osób Niepełnosprawnych po dokonaniu konsultacji z gminami Powiatu Rybnickiego, Rada Powiatu uchwala, co następuje:

§ 1

Uchwala się "Program Pomocy Dziecku i Rodzinie w Powiecie Rybnickim na lata 2009-2015" stanowiący załącznik nr 1 do niniejszej uchwały.

§ 2

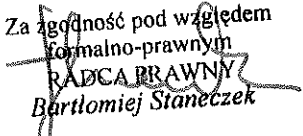
Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu i Kierownikowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Rybniku.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

PRZEWODNICZĄCY RADY

Franciszek Mazur

Za zgodność pod względem
formalno-prawnym
RADCA PRAWNY

Bartłomiej Staneczek

POWIATOWY
PROGRAM POMOCY DZIECKU
I RODZINIE
W POWIECIE RYBNICKIM
NA LATA 2009-2015

SPIS TREŚCI

WSTĘP.....	3
I. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA.....	7
1. Położenie powiatu i stopa bezrobocia.....	7
2. Znaczące problemy rodziny.....	8
3. Sytuacja socjalna rodzin w powiecie rybnickim.....	9
4. Instytucje wspierające rodzinę i dziecko.....	13
II. PRZYSZŁE ZAMIERZENIA I DZIAŁANIA.....	15
1. Realizacja programu, adresaci, założenia programowe i sposoby finansowania	15
2. Cele strategiczne.....	17
III. EWALUACJA PROGRAMU.....	21

*Załącznik nr 1 do Programu Pomocy Dziecku i Rodzinie
w Powiecie Rybnickim na lata 2009 -2015*

WSTĘP

Jednym z działań realizowanym przez powiaty jest opieka nad dzieckiem i rodziną. Zadanie to jest bardzo obszerne i wymaga dużej znajomości tematyki z zakresu wsparcia rodziny i dziecka, by mogło być prawidłowo realizowane. Ustawodawca przewiduje szereg działań, które mają skutecznie zapobiegać wszelakim problemom jakie dotyczą grupy osób znajdujących się w trudnych sytuacjach. Powstają publikacje skierowane zarówno do samych poszkodowanych jak i osób udzielających im pomocy. Ponadto obecnie funkcjonuje bardzo wiele fundacji i stowarzyszeń, których kluczowym zadaniem jest bezpośrednia pomoc dziecku i rodzinie. Należy jednak zwrócić uwagę na rolę służb pomocy społecznej działających na terenie powiatów. W gestii różnorodnych placówek jest zapewnienie optymalnych warunków rozwoju osobom znajdującym się w traumatycznych sytuacjach. Powiaty mają możliwość tworzenia programów osłonowych na rzecz osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej jak i wymagających natychmiastowego wsparcia. Korzystając z uprawnień jakie ustawa o pomocy społecznej daje poszczególnym organom, istnieje możliwość tworzenia szerokiej gamy placówek, których zadaniem jest udzielanie pomocy rodzinie i dziecku.

Rodzina, która zapewnia szacunek dla podstawowych wartości moralnych i kształtuje zdrowe postawy obywatelskie w demokratycznym społeczeństwie, powinna stać się

najważniejszym podmiotem w polityce samorządów lokalnych i administracji państwowej „Jeżeli na lokalne społeczności nie będziemy patrzeć przez pryzmat rodziny, a uregulowania prawno-fiskalne nie będą jej przychylne, to tylko teorią pozostanie stopniowe ograniczanie podstawowych zagrożeń społecznych” - podaje autor Powiatowej Strategii Polityki Społecznej - Tadeusz Wrana. Faktem jest, iż kreowanie odpowiedniej polityki prorodzinnej pozwala na lepsze funkcjonowanie wielu rodzin, w przypadku kiedy problemy tych rodzin są rozwiązywane w początkowym stadium rozwoju. Stabilne założenia korekcyjne, ich realizacja i stałe wsparcie dają efekty, które powodują właściwe funkcjonowanie systemu rodzinnego w późniejszym czasie.

Program pomocy rodzinie i dziecku bazuje na ustawie o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004r. oraz na ustawie o przeciwdziałaniu przemocy z dnia 28 lipca 2005r. W obu tych ustawach wymieniono zadania z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną, które należą do realizowanych przez powiat. W programie zaprezentowano **wyłącznie działania powiatowe**, które wynikają z zapisów w/w ustawy. Do działań tych należy wliczyć:

- prowadzenie specjalistycznego poradnictwa;
- organizowanie opieki w rodzinach zastępczych, udzielanie pomocy pieniężnej na częściowe pokrycie kosztów utrzymania umieszczonych w nich dzieci oraz wypłacanie wynagrodzenia z tytułu pozostawania w gotowości przyjęcia dziecka albo świadczonej opieki i wychowania niespokrewnionym z dzieckiem zawodowym rodzinom zastępczym;
- zapewnienie opieki i wychowania dzieciom całkowicie lub częściowo pozbawionym opieki rodziców, w szczególności przez organizowanie i prowadzenie

ośrodków adopcyjno-opiekuńczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych, dla dzieci i młodzieży, w tym placówek wsparcia dziennego o zasięgu ponadgminnym, a także tworzenie i wdrażanie programów pomocy dziecku i rodzinie;

- pokrywanie kosztów utrzymania dzieci z terenu powiatu, umieszczonych w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych i w rodzinach zastępczych, również na terenie innego powiatu;
- przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie oraz na kontynuowanie nauki osobom opuszczającym całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze;
- pomoc w integracji ze środowiskiem osób mających trudności w przystosowaniu się do życia, młodzieży opuszczającej całodobowe placówki opiekuńczo-wychowawcze typu rodzinnego i socjalizacyjnego, domy pomocy społecznej dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych intelektualnie, domy dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, rodziny zastępcze oraz schroniska dla nieletnich, zakłady poprawcze, specjalne ośrodki szkolno-wychowawcze, specjalne ośrodki wychowawcze, młodzieżowe ośrodki socjoterapii zapewniające całodobową opiekę lub młodzieżowe ośrodki wychowawcze, mających braki w przystosowaniu się;

- prowadzenie mieszkań chronionych dla osób z terenu więcej niż jednej gminy oraz powiatowych ośrodków wsparcia, w tym domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży, z wyłączeniem środowiskowych domów samopomocy i innych ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- prowadzenie ośrodków interwencji kryzysowej;
- tworzenie programów korekcyjno-edukacyjnych
- udzielanie informacji o prawach i uprawnieniach;
- podejmowanie innych działań wynikających z rozeznanych potrzeb, w tym tworzenie i realizacja programów osłonowych
- prowadzenie i rozwój infrastruktury ośrodków wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi;
- realizacja zadań wynikających z rządowych programów pomocy społecznej, mających na celu ochronę poziomu życia osób, rodzin i grup społecznych oraz rozwój specjalistycznego wsparcia;
- finansowanie pobytu w całodobowych placówkach opiekuńczo-wychowawczych oraz w rodzinach zastępczych dzieciom cudzoziemców
- realizacja zadań z dziedziny przysposobienia międzynarodowego dzieci, w tym zlecanie realizacji tych zadań podmiotom prowadzącym niepubliczne ośrodki adopcyjno-opiekuńcze wyznaczone przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego.

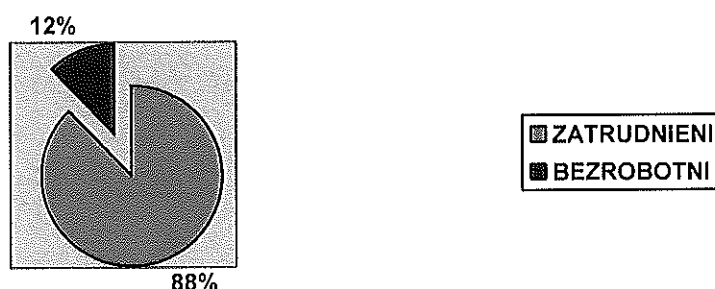
I. STRUKTURA DEMOGRAFICZNA

1. Położenie powiatu i stopa bezrobocia

Powiat Rybnicki jest zamieszkiwany przez ponad 74 tys mieszkańców. W skład powiatu wchodzi 5 gmin: Czerwionka –Leszczyny, Gaszowice, Jejkowice, Świerklany i Lyski. Powiat Rybnicki to teren o powierzchni 224 km². Obszar powiatu jest położony w rejonie eksploatacji górniczej. W gminie Czerwionka – Leszczyny została zamknięta kopalnia węgla kamiennego, stąd w latach dziewięćdziesiątych widoczne było wysokie bezrobocie w tamtejszej gminie. Na terenie powiatu jest niewielu pracodawców zatrudniających ponad kilkaset pracowników.

Stopa bezrobocia w miesiącu grudniu 2008r. w Powiecie Rybnickim wynosiła 7,4% (Wykres 1)

Wykres 1

W miesiącu grudniu 2008r. bezrobotnych ogółem w powiecie było 1.147 osób, z tego 825 kobiet. Wśród osób pozostających bez pracy do 25 roku życia - osób takich pozostawało 306, osób powyżej 50 roku życia 222, zaś osób długotrwale bezrobotnych 434, osoby z prawem do zasiłku 185.

2. Znaczące problemy rodziny

W Polsce głównymi czynnikami powodującymi izolację społeczną są bezrobocie i rozpad rodziny oraz ograniczone możliwości systemów zabezpieczenia społecznego i zatrudnienia. Przeobrażenia więzi we współczesnej rodzinie są spowodowane przez zmiany społeczno-gospodarcze w ciągu ostatnich kilkudziesięciu lat. W nowych warunkach ma tendencje do zanikania rodzina tradycyjna, wielopokoleniowa z patriarchalnym układem stosunków i dominacją elementów więzi. Można zauważyć, iż cechą dzisiejszej rodziny jest nastawienie na zaspakajanie potrzeb, wspomaganie rozwoju, indywidualnych uzdolnień i zamiłowań poszczególnych jej członków.

Wśród problemów najbardziej znaczących przeważają:

- Status społeczno-ekonomiczny wyznaczający dostęp do zasobów
- Patologia zachowań, uzależnienia
- Niepełnosprawność
- Trudności w sferze zatrudnienia, zdrowia, edukacji, szczególnie ludzi młodych
- Wzrost liczby dzieci wychowywanych przez samotnego rodzica
- Wzrost kryzysów małżeńskich, coraz rzadziej i coraz później zawieranie małżeństwa, wzrost wskaźników rozwodów
- Zmiany w strukturze demograficznej –niski poziom liczby urodzeń, spadek płodności
- Wzrost liczby seniorów potrzebujących pomocy oraz systematyczny spadek liczby rodzin sprawujących opiekę nad starszym członkiem rodziny

3. Sytuacja socjalna rodzin w powiecie rybnickim

W każdej z gmin powiatu rybnickiego funkcjonuje ośrodek pomocy społecznej. Z pomocy ośrodka z roku na rok korzysta coraz więcej osób. Problemy świadczeniobiorców w/w instytucji są bardzo różne. Istotną kwestią jest bezrobocie, alkoholizm i brak należytej opieki nad członkami rodziny. Ponadto ośrodki pomocy społecznej borykają się z poważnym problemem związanym z niewystarczającą kadrą pracowników socjalnych. Nadmiar pracy biurowej często nie pozwala na skuteczne i częste wizytowanie swoich podopiecznych.

Poniżej (Tabela 1) zostały zaprezentowane przedmiotowe informacje dotyczące liczby osób objętych działaniami ośrodków, liczby dzieci objętych programem dożywiania i liczby osób, z którymi prowadzi się pracę socjalną.

Tabela 1

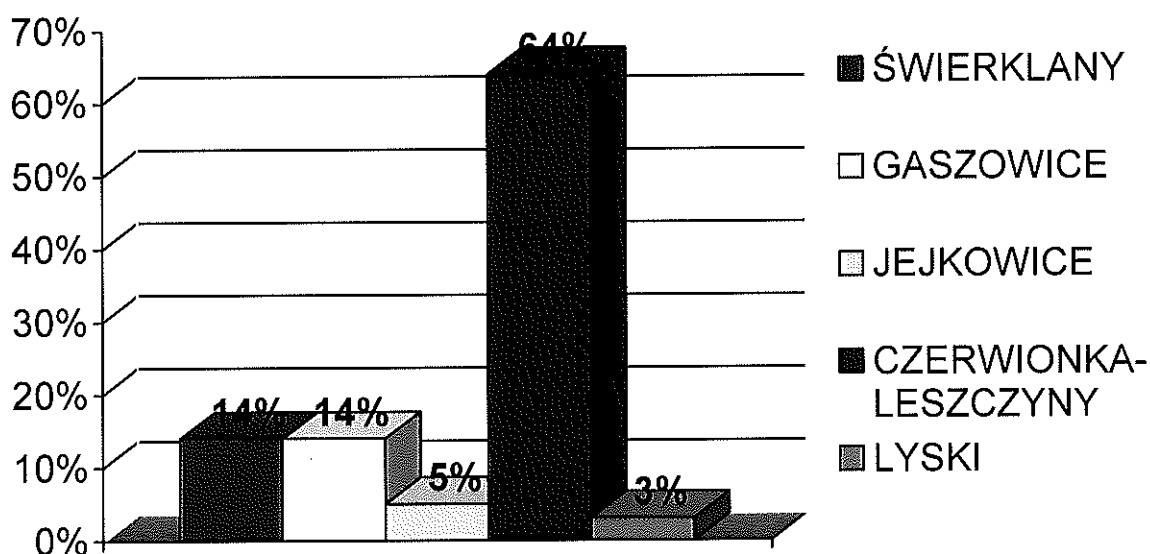
GMINA	LICZBA RODZIN OBJĘTYCH DZIAŁANAMI OŚRODKA		LICZBA DZIECI OBJĘTYCH PROGRAMEM DOŻYWIANIA		LICZBA OSÓB Z KTÓRYMI BYŁA PROWADZONA PRACA SOCJALNA	
	ROK 2005	ROK 2006	ROK 2005	ROK 2006	ROK 2005	ROK 2006
JEJKOWICE	72	81	59	59	10	8
ŚWIERKLANY	175	184	171	173	278	263
CZERWIONKA- LESZCZYNY	1594	1541	768	847	1392	1304
GASZOWICE	176	161	160	131	86	82
LYSKI	318	265	127	111	76	67

Jednym z ważnych zadań realizowanych przez powiat z zakresu opieki nad dzieckiem i rodziną jest organizowanie opieki zastępczej. Pobyt dziecka w rodzinie zastępczej jest lepszą formą opieki niż pobyt w placówce

opiekuńczo-wychowawczej. Faktem jest, iż rodziny zastępcze potrzebują stałego wsparcia zarówno psychologicznego i pedagogicznego jak i opieki lekarzy specjalistów. Zauważa się braki kadrowe co do kwestii prowadzenia grup wsparcia, fachowej terapii i rzetelnego poradnictwa, które w pełni wesprą rodziny zastępcze.

Na wykresie nr 2 zaprezentowano % rodzin zastępczych w poszczególnych gminach naszego powiatu w grudniu 2008r. Łącznie rodzin w powiecie pozostawało 78 rodzin. Dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych było 141. Świadczeniem na kontynuację nauki było objętych 10 osób, które opuściły rodziny zastępcze.

Wykres 2

W roku 2007r rodzin zastępczych na terenie powiatu było 76, a dzieci przebywających w tych rodzinach 138. W roku 2006 rodzin zastępczych było 80 natomiast w rodzinach tych umieszczonych było dzieci 170. Pełnoletni wychowankowie rodzin zastępczych zostali objęci programem usamodzielnienia.

Dzieci, dla których nie znajdują się rodziny zastępcze, trafiają do placówek opiekuńczo-wychowawczych. Na terenie powiatu istnieje jedna taka placówka o charakterze interwencyjno-socjalizacyjnym. W placówce tej może przebywać 30 dzieci. Większość podopiecznych pochodzi z terenu powiatu rybnickiego. Dzieci, które opuszczają placówkę opiekuńczo – wychowawczą, usamodzielniając się, często trafiają do środowiska lokalnego, z którego zostały odizolowane. Dzieci oczekują, by ich proces usamodzielnienia był rzetelnie i fachowo poprowadzony. Zapleczem dla w/w osób stałyby się mieszkania usamodzielnienia i mieszkania chronione. Wsparciem dla wszelkich prowadzonych działań byłby silnie rozwinięty wolontariat, opracowywane programy osłonowe wraz z warsztatami edukacyjnym.

Tabela 2

GMINA	LICZBA DZIECI PRZEBYWAJĄCYCH W PPOW W CZERWIONCE-LESZCZYNACH Z TERENU POWIATU	LICZBA DZIECI DO UMIESZCZENIA W PPO
JEJKOWICE	-	-
ŚWIERKLANY	2	-
CZERWIONKA-LESZCZYNY	18	-
GASZOWICE	-	-
LYSKI	1	-
Razem:	21	-

W placówce opiekuńczo-wychowawczej w Czerwionce Leszczynach w 2008 przebywało 26 dzieci. Ponadto poza Powiatem w placówkach opiekuńczo-wychowawczych umieszczonych było 3 dzieci. Do umieszczenia w placówce pozostawało 4 dzieci. Obecnie borykamy się z problemem zapewnienia miejsca

dzieciom wymagającym natychmiastowego odizolowania od swojego środowiska rodzinnego. (Tabela 2)

Zauważa się, iż coraz więcej pojawia się zgłoszeń w sprawach związanych z przemocą w rodzinie i interwencjami dotyczącymi niewydolności i brak zaradności w sprawach z zakresu prowadzenia gospodarstwa domowego i porozumiewania się poszczególnych członków rodziny.

Na terenie powiatu szacuje się wysoką ilość założonych „Niebieskich Kart”. Dane dotyczące ilości zapisanych kart są gromadzone przez komendy policji oraz ośrodki pomocy społecznej. Na terenie powiatu w roku 2005 łącznie zanotowano liczbę 456 zgłoszeń, natomiast w 2006 roku 467. Informacje zawarte w zgłoszeniach są wysyłane do sądów rodzinnych, a następstwem ich są kolejno rozprawy sądowe. Głównym problemem z jakim stykają się służby policyjne: są alkoholizm i przemoc w rodzinie.

Istnieje duża potrzeba zapewnienia mieszkańcom powiatu dostępu do korzystania z interwencji kryzysowej. Na terenie powiatu notuje się wiele osób, które wnioskuje o objęcie ich odpowiednim wsparciem. W roku 2006r. osób takich zanotowano powyżej 50, natomiast w roku 2007 powyżej 60. Podopieczni często wymagają odseparowania ze strony osób, od których doświadczają przemocy psychicznej i fizycznej. Odpowiednim miejscem dla nich jest stworzenie przytuliska czasowego do momentu usamodzielnienia się. Wydaje się zasadnym, iż sprawcy przemocy w trybie natychmiastowym powinni być eksmitowani z dla od rodziny, na której stosują przemoc. Osoby w kryzysie powinny mieć możliwość skorzystania z poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego czy prawnego. Ponadto należy im zapewnić dostęp do różnego rodzaju terapii: małżeńskiej, indywidualnej czy grupowej. Skala zjawiska związanego z przemocą w rodzinie jest wielka. Coraz częściej uaktywniają się osoby, które cechują się dobrym statusem materialnym, jednak członkowie rodziny nie potrafią wspólnie funkcjonować. Można odnotować, iż na wadliwy model funkcjonowania rodziny składają się następujące wzorce:

- Stereotypy rodzinne
- Często brak wykształcenia
- Popadanie w nałogi
- Nieumiejętność radzenia sobie z trudnościami
- Brak poszanowania godności drugiego człowieka.

Wiele spraw dotyczących pozyskania wsparcia w kryzysie nadaje się do mediacji i konsultacji z odpowiednimi fachowcami.

4. INSTYTUCJE WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Zgodnie z ustawą z dnia 28 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz ustawą z dnia 12 marca 2004r w sprawie pomocy społecznej na powiat został nałożony obowiązek niesienia pomocy rodzinie i dziecku znajdującym się w kryzysowych sytuacjach. Prawidłowo funkcjonujący system opieki nad dzieckiem i rodziną powinien posiadać odpowiednie zaplecze instytucjonalne. Instytucje świadczące pomoc osobom znajdującym się w kryzysowych sytuacjach zatrudniają fachowców, którzy pracując z osobą dotkniętą traumatycznym zdarzeniem potrafią jej pomóc. Prawidłowo funkcjonujący system jest skoordynowany i ukierunkowany na niesienie pomocy człowiekowi, któremu ciężko obecnie funkcjonować na wielu płaszczyznach życia. W systemie tym zwraca się szczególną uwagę na:

- tworzenie placówek wsparcia dziennego oraz całodobowego np. świetlice terapeutyczne, środowiskowe, ośrodki interwencji kryzysowej, hostele dla ofiar przemocy, ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy, mieszkania chronione, ośrodki adopcyjno-opiekuńcze itp.
- rozwój poradnictwa i terapii rodzin dysfunkcyjnych
- rozwój prarodzinnych form opieki – rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka

- poprawa standardów wychowania i opieki oraz usług opiekuńczo-wychowawczych świadczonych w placówkach rodzinnych
- świadczenie pracy socjalnej w terenie

Obecnie na terenie Powiatu Rybnickiego osoby, które są ofiarami przemocy psychicznej i fizycznej, znajdują się w trudnych sytuacjach rodzinnych mają problem ze znalezieniem właściwej instytucji, która udzieli im pomocy. Na terenie powiatu funkcjonuje jedna placówka opiekuńczo-wychowawcza i Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Czerwionce-Leszczynach. Pozostałe instytucje takie jak dom pomocy społecznej, warsztat terapii zajęciowej, sieć przedszkoli i szkół nie świadczą pomocy osobom znajdującym się w kryzysie. Ponadto funkcjonujące na terenie powiatu instytucje nie zabezpieczają wszystkich potrzeb, z którymi borykają się mieszkańcy powiatu. Istnieje duża potrzeba utworzenia n/w formy opieki:

- ośrodek interwencji kryzysowej
- mieszkania chronione
- sieć rodzin zastępczych spokrewnionych i niespokrewnionych z dziećmi
- rodzinny dom dziecka
- mieszkania usamodzielnienia
- specjalistyczne poradnictwo
- silna grupa wolontariatu
- zespoły szybkiego reagowania w poszczególnych gminach
- ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy

II. PRZYSZŁE ZAMIERZENIA I DZIAŁANIA

1. Realizacja programu, adresaci, założenia programowe i sposoby finansowania

Program pomocy dziecku i rodzinie będzie realizowany na terenie Powiatu Rybnickiego w latach 2009-2015.

Rysunek nr 1 prezentuje instytucje, w których pracują odpowiednie służby mające zapobiegać i interweniować w sytuacjach wymagających wsparcia rodziny i dziecka.

1. Program pomocy dziecku i rodzinie jest skierowany do n/w osób oraz grup społecznych

- rodzin zastępczych
- osób usamodzielnianych
- rodziców biologicznych dzieci umieszczonych w rodzinach zastępczych oraz przebywających w innych formach opieki
- osób w stosunku do których stosuje się przemoc psychiczną czy fizyczną
- rodzin znajdujących się w trudnych sytuacjach życiowych

2. Założenia programowe

- wspieranie rodzin naturalnych w ich lokalnym środowisku
- propagowanie idei zastępczej opieki rodzinnej
- utworzenie rodzinnego domu dziecka, mieszkań rodzinkowych, usamodzielnienia oraz mieszkań chronionych
- pozyskiwanie środków finansowych na lokalne programy na rzecz wsparcia rodziny i dziecka
- szerzenie kampanii społecznych propagujących rodzinny model wychowania dziecka
- praca z rodzicami biologicznymi dzieci umieszczonych w różnych formach opieki zastępczej w celu stworzenia możliwości powrotu tych dzieci do środowiska domowego
- praca z osobami usamodzielniającymi się opuszczającymi różne formy

opieki poza rodziną biologiczną

- praca z osobami doświadczającymi przemocy zarówno psychicznej jak i fizycznej

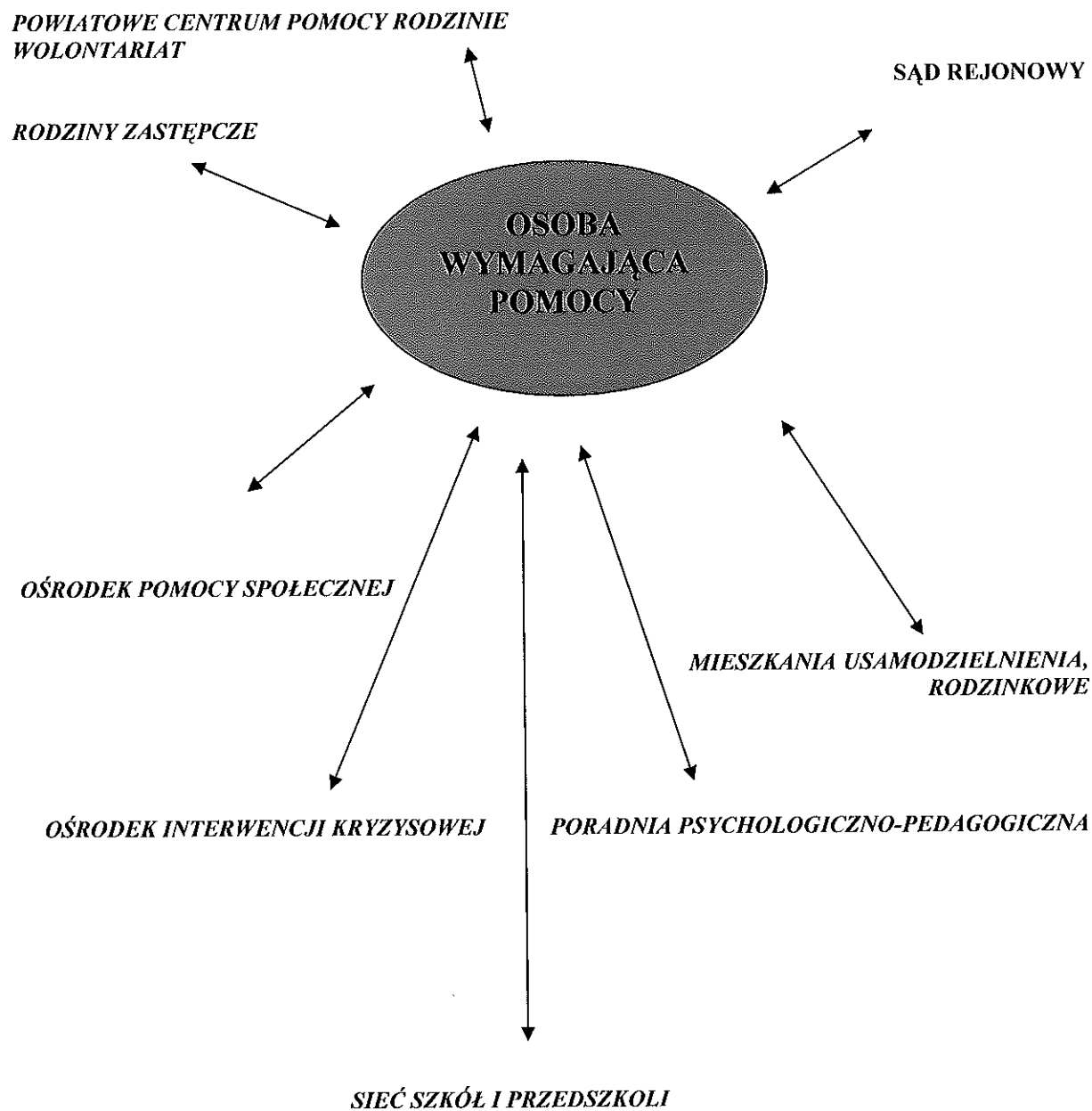
3. Sposoby finansowania

- środki własne powiatu
- środki jednostek organizacyjnych powiatu
- środki zewnętrzne pozyskane z Funduszy Europejskich, Urzędu Marszałkowskiego, Urzędu Wojewódzkiego oraz innych instytucji

Rysunek nr 1 prezentuje instytucje, w których pracują odpowiednie służby mające zapobiegać oraz interweniować w sytuacjach wymagających wsparcia dla rodziny i dziecka.

Rysunek 1

System pomocy rodzinie i dziecku

II. Cele strategiczne

Głównym założeniem „programu pomocy dziecku i rodzinie” jest stworzenie solidnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w celu zapewnienia jej możliwości optymalnego i właściwego rozwoju.

Cele strategiczne programu:

1. Model wsparcia rodziny w realizacji jej funkcji opiekuńczo-wychowawczych w środowisku lokalnym
2. Model standardowych usług opiekuńczo-wychowawczych realizowanych przez służby społeczne na terenie Powiatu.

Opierając się na wyznaczonych celach strategicznych programu pomocy dziecku i rodzinie przyjmuje się do realizacji n/w priorytety.

Priorytet nr 1:

Silny system pomocy dziecku i rodzinie

Uzasadnienie celu:

Rodzina jest najważniejszą komórką, w której optymalnie może rozwijać się dziecko. W przypadku zaburzenia którejkolwiek ze sfer funkcjonowania całe jej środowisko doświadcza niewłaściwych bodźców, a co za tym idzie, często i przeobrażeń. Prawidłowo funkcjonujący system rodzinny daje podstawy do właściwego rozwoju społecznego i emocjonalnego wychowującego się w nim dziecka.

Kierunki działań:

- 1.1 Powszechny dostęp do poradnictwa specjalistycznego
- 1.2 Stworzenie ogólnodostępnej bazy danych o instytucjach i placówkach działających w obszarze pomocy dziecku i rodzinie w Powiecie
- 1.3 Dążenie do rozwoju sieci dziennych form opieki nad dziećmi i młodzieżą (świetlice środowiskowe, młodzieżowe kluby, ogniska dla dzieci).
- 1.4 Stworzenie systemu współpracy i komunikacji instytucji i organizacji działających na rzecz dziecka i rodziny
- 1.5 Wdrażanie projektów kierowanych do rodzin niewydolnych wychowawczo.
- 1.6 Tworzenie grup wsparcia dla rodziców nie radzących sobie z trudnościami wychowawczymi.
- 1.7 Promowanie rodzicielstwa zastępczego
- 1.8 Prowadzenie grup wsparcia

Oczekiwane efekty:

1. Informacja o rodzinach dysfunkcyjnych.
2. Zwiększenie aktywności rodziny na rzecz konstruktywnego rozwiązywania własnych trudności.
3. Wzrost liczby rodzin naturalnych, do których powracają dzieci.
4. Wzrost wiedzy rodziców na temat faz rozwoju dziecka.
5. Zwiększenie oferty alternatywnych sposobów spędzania wolnego czasu przez dzieci i młodzież.
6. Dostępna baza danych dotyczących podmiotów udzielających pomocy i wsparcia dziecku i rodzinie.
7. Liczba podejmowanych działań w ramach koalicji na rzecz pomocy i wsparcia rodzinie.

Priorytet nr 2:

Usamodzielnianie osób opuszczających rodziny zastępcze, placówki opiekuńczo-wychowawcze i pozostałe ośrodki pobytu dziennego

Wychowankowie rodzin zastępczych i innych placówek pobytu dziennego podlegają procesowi usamodzielnienia. Proces ten jest niezmiernie ważny, gdyż rzutuje na przyszłość młodego człowieka. Ważnym elementem jest właściwe pokierowanie usamodzielniającym się wychowankiem w celu prawidłowego funkcjonowania w środowisku.

Kierunki działań:

- 2.1 Odpowiedni dobór opiekuna usamodzielnienia oraz wczesne sporządzanie programu usamodzielnienia
- 2.2 Dążenie do rozwoju sieci mieszkań usamodzielnienia i mieszkań chronionych
- 2.3 Opracowywanie projektów celem umożliwienia odbycia różnorodnych szkoleń zawodowych dla osób usamodzielnianych

Oczekiwane efekty:

1. Wzrost liczby wychowanków czynnych zawodowo, funkcjonujących we własnych rodzinach.
2. Odchodzenie od stacjonarnych form opieki nad osobami usamodzielnianymi.
3. Integracja wychowanków z środowiskiem lokalnym.
4. Wzrost liczby rodzin do których powracają dzieci.
5. Tworzenie warunków optymalnych do rozwoju osób pełnoletnich, rozpoczynających pracę zawodową.

Priorytet nr 3:

Profilaktyka i szerzenie kampanii na rzecz właściwego funkcjonowania rodziny i dziecka

Opinia społeczna powinna posiadać pełen obraz informacji na temat zagrożeń funkcjonowania rodziny i dziecka. Sytuacja taka może doprowadzić do integracji osób z różnych środowisk lokalnych. W wielu wypadkach zasadnym wydaje się wczesne interweniowanie w przypadkach kryzysowych dotyczących rodziny. Szkolenia i prowadzenie kampanii społecznych na rzecz wspierania środowiska macierzystego uzmysłowi wielu rodzinom niebezpieczne sytuacje, w których mogą się znaleźć.

Kierunki działań:

- 3.1 Opracowanie informatorów z danymi adresowymi instytucji wspierających rodzinę i dziecko na terenie powiatu.
- 3.2. Prowadzenie lokalnych kampanii społecznych promujących stabilny model funkcjonowania rodziny i dziecka.
- 3.2 Opracowywanie projektów celem umożliwienia odbycia różnorodnych szkoleń zawodowych dla osób usamodzielnianych

Oczekiwane efekty:

1. Tworzenie silnego i stabilnego modelu funkcjonowania dziecka i rodziny.
2. Wzrost liczby osób poinformowanych o możliwości wsparcia w sytuacjach traumatycznych.
3. Zapewnienie mieszkańcom powiatu dostępu do informacji wiążących się z modelem postępowania na wypadek sytuacji kryzysowej.

Priorytet nr 4:

Wczesna interwencja w sytuacjach kryzysu w rodzinie

Wiele rodzin doświadcza w swoim codziennym funkcjonowaniu traumatycznych sytuacji, które wpływają na zachwianie codziennych czynności, porządku życia i zaburzenie wzajemnych relacji. Istotnym działaniem będzie wspieranie osób zagrożonych działaniami doprowadzającymi do zaburzenia rytmu ich życia rodzinnego. Odpowiednie działania instytucji i osób pracujących w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną mają na celu szybkie reagowanie i zapobieganie niepożądanym działaniom.

Kierunki działań:

- 4.1 Szybka diagnoza oraz reakcja na sytuację kryzysową w rodzinie.

4.2 Prowadzenie grup wsparcia dla rodzin z terenu powiatu.

4.2 Uruchamianie pomocy przez sieć placówek zajmujących się interwencją kryzysową.

a.) zapewnienie wsparcia psychologicznego, pedagogicznego, prawnego, socjalnego

b.) zapewnienie schronienia osobom doświadczającym przemocy

c.) pomoc w usamodzielnieniu się

4.3. Programy prewencyjne obejmujące planowanie strategii i działań mających na celu zapobieganie kolejnym kryzysom.

Oczekiwane efekty:

1. Pomoc rodzinie w sytuacji kryzysowej.

2. Wczesne objęcie wsparciem rodzin, których sytuacja rodzinna jest w celu uniknięcia następstw kryzysu.

Priorytet nr 5:

Powrót dziecka do środowiska rodzinnego, praca z rodzicem biologicznym

Rodzina jest komórką, która powinna dać rękojmię optymalnego rozwoju wszystkim członkom. Rodzina zabezpiecza dziecku istotne potrzeby ważne do prawidłowego rozwoju psychospołecznego. Dziecko, wychowywane w rodzinie, w której relacje pomiędzy bliskimi są poprawne ma możliwość nabycia nawyków i umiejętności potrzebnych w dorosłym życiu.

Kierunki działań:

5.1 Objęcie dziecka fachową opieką zastępczą do momentu rozwiązania kryzysu w jego rodzinie biologicznej

5.2 Praca z rodziną biologiczną w formie pracy socjalnej, w miejscu zamieszkania, oraz konsultacji psychologicznych i pedagogicznych mających na celu doskonalenie umiejętności wychowawczych.

Oczekiwane efekty:

1. Pomoc dziecku w zrozumieniu oraz przezwyciężeniu sytuacji kryzysowej, w której się znalazła.

2. Umożliwienie dziecku powrotu do rodziny biologicznej jako pełnowartościowego i równoprawnego jej członka.

3. Uświadomienie wszystkim członkom rodziny ich roli w związku z traumatycznymi doświadczeniami oraz zachęcenie ich do aktywnego udziału w rozwiązywaniu problemu.

4. Przywrócenie rodziny do życia społecznego jako jej pełnowartościowej komórki.

V. MONITORING I EWALUACJA PROGRAMU

W celu dokonania monitoringu i ewaluacji programu zostanie powołany zespół przy PCPR w Rybniku, którego zadaniem będzie ocena bieżącej realizacji programu oraz proponowanie zmian i aktualizacja założeń i celów.

Załącznik nr 1

do Programu Pomocy

Dziecku i Rodzinie w Powiecie Rybnickim

na lata 2009 -2015

PROGRAM KOREKCYJNO - EDUKACYJNY DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC W RODZINIE REALIZOWANY W POWIECIE RYBNICKIM

Założenia „Programu korekcyjno - edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie”, zwanego dalej „Programem” wg Załącznika Nr 2 do Krajowego programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie:

I. Podstawa prawna:

Poniższy Program powstał w oparciu o *Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie* jako część systemu działań skierowanych na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie oraz dopełnienie form administracyjno – prawnych podejmowanych wobec sprawców przemocy – delegacja w art.6 ust. 4 pkt 2 *ustawy z dnia 29.07.2005r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie* (Dz. U. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.). Program spełnia wymogi określone w *Rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 06.07.2006r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, a także szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno – edukacyjnych* (Dz. U. Nr 127, poz. 890).

II. Założenia ogólne i cele programu.

Podstawowym celem działań korekcyjno - edukacyjnych jest zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie, a w rezultacie powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy, a także zwiększenie ich zdolności do samokontroli agresywnych zachowań i konstruktywnego współżycia w rodzinie.

Cel główny programu

Powstrzymanie sprawców i zakończenie przemocy w rodzinie. *Krajowy Program*

Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie rozdz. VI
(Ograniczenie problemu przemocy w rodzinie.)
Cele szczegółowe

1. Uzyskanie przez sprawcę świadomości własnych zachowań przemocowych wobec członków rodziny:
 - a) uświadomienie sprawcy, czym jest przemoc,
 - b) rozpoznanie przez sprawcę sygnałów ostrzegawczych zapowiadających zachowania przemocowe,
 - c) opracowanie „planu bezpieczeństwa” zapobiegającemu użyciu siły i przemocy.
2. Nauka umiejętności służących rozwiązywaniu konfliktów bez użycia agresji i konstruktywnego wyrażania uczuć
3. Uświadamianie pozytywnych postaw rodzicielskich oraz nabycie umiejętności utrzymania dyscypliny bez przemocy jako alternatywy dla agresywnego karania.
4. Promowanie zdrowego stylu życia, trzeźwości i abstynencji w rodzinie i lokalnym środowisku.
5. Edukacja na temat zagrożeń wynikających z używania środków psychoaktywnych.

III. Adresaci programu

Adresatami programu są osoby dorosłe, które identyfikują się z problemem przemocy, wykazują motywację do terapii oraz:

1. Osoby skazane za czyny związane ze stosowaniem przemocy w rodzinie, którym sąd warunkowo zawiesił wykonywanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w programie korekcyjno - edukacyjnym.
2. Osoby stosujące przemoc w rodzinie, które uczestniczą w terapii uzależnienia od alkoholu lub narkotyków (w tym przypadku oddziaływania mogą stanowić uzupełnienie terapii podstawowej) lub odbyły taką terapię.
3. Osoby, których uczestnictwo wynika z osobistej decyzji podejmowanej w związku z kontaktem z instytucjami lub organizacjami zajmującymi się realizacją zadań z zakresu pomocy społecznej w powiecie rybnickim

IV. Realizatorzy programu

Podmioty, o których mowa w art. 25 ust. 1 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. Nr 64, poz. 593 z późn. zm.)

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie jako organ administrujący i kontrolujący i monitorujący program.
2. Ośrodek Interwencji Kryzysowej bądź inny podmiot jako organ realizujący założenia programu w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie i praktycznych metod oddziaływań psychologicznych.
4. Zadania prowadzącego:
 - prowadzenie naboru

- kwalifikacja do udziału w programie, sporządzenie wstępnej diagnozy psychologicznej w celu wykluczenia z zajęć osób z poważnymi zaburzeniami emocjonalnymi, w szczególności z zaburzeniami osobowości pogranicznej i zaburzeniami osobowości antyspołecznej,
- sporządzenie autorskiego programu działań psychologicznych, edukacyjnych i socjalizacyjnych, ukierunkowanych na zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego współżycia w rodzinie (opcjonalnie: wykorzystanie innego planu oddziaływań opracowanych przez uprawnione podmioty szkolące),
- prowadzenie zajęć grupowych wg ustalonego harmonogramu
- osoby prowadzące w celu efektywniejszych oddziaływań i obiektywnego spojrzenia na problem przemocy w czasie realizacji programu będą korzystać z własnej superwizji.
- prowadzenie dokumentacji z zajęć: list obecności, korespondencji, raportów, sprawozdań, itp., dokonanie oceny końcowej postępów uczestników.
- współpraca z instytucjami i organizacjami przeciwdziałającymi przemocy w rodzinie.

V. Formy realizacji

Zasady kwalifikacji:

- zobowiązanie uczestnika na drodze sądowej do uczestnictwa w programie (lub odpowiednio w zależności od okoliczności „skierowanie” od kuratora, dzielnicowego, terapeuty),
- pisemną zgodę uczestnika i zobowiązanie do przestrzegania regulaminu programu
- wykluczenie chorób psychicznych (konsultacja z psychiatrą)
- zakwalifikowanie do programu pod warunkiem uznania przez kandydata faktu stosowania przemocy we własnej rodzinie,
- osoby, u których rozpoznano uzależnienie od alkoholu powinny być kierowane na terapię uzależnienia.

Harmonogram zajęć:

1. Rekrutacja uczestników programu w trakcie trzech spotkań indywidualny oraz udział w grupie motywacyjnej.
2. Opracowanie reguł uczestnictwa, w formie dokumentu podpisywanego przez uczestników w formie kontraktu,
3. Sporządzenie diagnozy indywidualnej w oparciu o opinię psychiatryczną,
4. Prowadzenie zajęć indywidualnych według potrzeb uczestników programu,
5. Prowadzenie zajęć grupowych.

Zajęcia wyszczególnione w programie powinny być prowadzone w małych grupach (od 8 do 12 osób). Łączny czas programu powinien obejmować 60 - 120 godzin zajęć, a przerwy między kolejnymi zajęciami nie powinny być dłuższe niż jeden tydzień.

6. Prowadzenie oddziaływań korekcyjno - edukacyjnych z zastosowaniem praktycznych ćwiczeń

dostarczających korekcyjnych doświadczeń osobistych zmieniających zachowania i postawy.

7. Utworzenie systemu monitorowania zachowania związanego z przemocą u osób uczestniczących w programie w trakcie trwania programu w współdziałaniu z kuratorami sądowymi.

VI. Zasady finansowania programu

Dotacja celowa na realizację zadania z zakresu administracji rządowej

VIII. Czas realizacji programu

Cyklicznie